

Josefs jul
side 3

Veirydderen døperen
Johannes, side 5

Et barn er oss født
side 6

Guds ti bud
side 14

Nr. 4 2015 - 35. ÅRGANG

BIBEL OG BEKJENNELSE

UTGITT AV DEN LUTHERSKE BEKJENNELSESKIRKE

*Jeg gjør deg til lys for folkeslag
så min frelse kan nå til jordens ende.*

(Jes 49,6b)

BIBEL OG BEKJENNELSE

utgis av Den Lutherske Bekjennelseskirke.

ISSN 0806-5365

Bladet kommer ut med fire nr. pr. år.

Frivillig abonnementsavgift kr 150,- pr. år.

Redaksjon:

Egil Edvardsen (ansv. red.), Birgitta Erlands-
son (red.sekr.), Birgit Johannessen, Kjell
Petter Bakken og Tor Jakob Welde.

Redaksjonens adresse:

Solåsveien 20, 4330 Ålgård.

E-post: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no

Internett: www.luthersk-kirke.no

Bankgiro: 3361 16 43948.

Ekspedisjon: Omega trykk, 4016 Stavanger.

DEN LUTHERSKE BEKJENNELSES- KIRKE (LBK)

- Den Lutherske Bekjennelseskirke er en evangelisk-luthersk kirke som tror at Gud har gitt hele verden det glade budskap om den forsoning som har skjedd i Kristus. Vi tror at Jesus Kristus er sann Gud, at han er blitt menneske for vår skyld, levde et liv uten synd, lidt og dødt i vårt sted og oppstått fra de døde. Vi tar imot denne forsoning gjennom troen, får tilgivelse for alle våre synder og har løfte om evig liv sammen med Gud. Hensikten med vår kirkes eksistens er å føre videre dette glade budskap, og samles omkring forkynnelsen, dåpen og nattverden for å vokse i den tro vi har fått av Gud.

- Vår kirkes tro har en eneste grunnvoll, nemlig det Ord som Gud har gitt oss i Det gamle og nye testaments hellige skrifter. Det er Gud selv som har inspirert de menneskelige forfatterne av Bibelens 66 bøker, og derfor må disse skrifter ikke betraktes som menneskelige produkt, men som Guds eget ord. Bibelens ord er den eneste normen for sann kristen lære. Vi tror at Bibelen må leses ut fra dens egenart og karakter. Poesi må leses som poesi, historie som historie, og så videre.

- Vi bekjenner oss til de lutherske bekjennelsesskriftene som er samlet i Konkordieboken fra 1580, ettersom vi har funnet at de overensstemmer helt med vår kirkes eneste grunnvoll, Bibelen.

- Vår tro er ikke ny, men har funnes i alle tider, der mennesker har tatt imot Guds ord og rettet seg etter det. Fordi vi vet at vi er store syndere for Gud, behøver vi Guds ords rene og klare undervisning der tilgivelse og oppreisning gis oss i forkynnelsen av Jesu forsoningsverk.

- LBK deler tro og kirkefellesskap med KELK, Den konfesjonelle evangelisk-lutherske konferansen, som består av 20 medlemskirker rundt omkring i verden, blant annet Evangelisch-Lutherische Freikirche i Tyskland, Evangelical Lutheran Synod og Wisconsin Evangelical Lutheran Synod i USA. I alt er vi omkring en halv million kristne i dette internasjonale fellesskap. Det er vårt håp at flere skal komme med i vårt fellesskap der Frelseren Jesus og syndenes tilgivelse alltid står i sentrum.

Med Jesu Kristi fødsel gikk det slik til: Hans mor Maria var lovet bort til Josef. Men før de var kommet sammen, viste det seg at hun var med barn ved Den hellige ånd. Josef, mannen hennes, som var rettskaffen og ikke ønsket å føre skam over henne, ville da skille seg fra henne i all stillhet. Men da han hadde bestemt seg for dette, viste en Herrens engel seg for ham i en drøm og sa: «Josef, Davids sønn! Vær ikke redd for å ta Maria hjem til deg som din kone. For barnet som er unnfanget i henne, er av Den Hellige Ånd. Hun skal føde en sønn, og du skal gi ham navnet Jesus, for han skal frelse sitt folk fra deres synder.» Alt dette skjedde for at det ordet skulle oppfylles som Herren har talt gjennom profeten:

Se, jomfruen skal bli med barn og føde en sønn,
og de skal gi ham navnet Immanuel
– det betyr: Gud med oss.

Da Josef våknet av søvnen, gjorde han som Herrens engel hadde pålagt ham og tok henne hjem til seg som sin kone og levde ikke sammen med henne før hun hadde født sin sønn. Og han ga ham navnet Jesus.

Matteus 1,18-25

Josefs jul

Matteus 1,18-25

AV TOR JAKOB WELDE

Vi hører mye om Josef i denne teksten. Vi får liksom juleevangeliet sett fra hans perspektiv. Denne tømmermannen fra Nasaret, av Davids ætt, viste seg som en ekte gentleman, da han fikk den overraskende nyheten om at Maria, hans trolovede, var med barn. Maria hadde vært bortreist i tre måneder i ei fjellbygd i Judea, hos sin slektning Elisabeth som var gift med Sakarja; dette gamle paret ventet også barn. Nå var hun altså kommet tilbake til Nasaret, og hun var allerede ca. tre måneder på vei.

Dette virket først som virkelig dårlige nyheter for Josef, dette ødela jo alt, må han først ha tenkt. En trolovelse var ifølge loven et bindende forhold, det kunne bare oppløses ved skilsmissebrev. De var altså allerede bundet til hverandre, men, som skikken var: den unge kvinnen fortsatte å bo hjemme hos foreldrene sine under trolovelsesstiden, omkring ett år, før hun flyttet sammen med mannen sin og det ekteskapelige samlivet deres kunne begynne. Men nå ble jo alt snudd opp-ned! Josef må først ha tenkt at Maria hadde vært utro mot ham, at hun hadde sviktet og begått ekteskapsbrudd. "La ekteskapet holdes i ære av alle" (Hebr 13,4), dette er Guds vilje i dag akkurat som den gangen.

Josef må ha vært fortvilet. Men hva gjorde han? Det står: «Josef,

mannen hennes, som var rettskaffen og ikke ønsket å føre skam over henne, ville da skille seg fra henne i all stillhet.» Han var en hederskar. Han ønsket minst mulig ubehageligheter for Maria, uansett hvor skuffet og såret han må ha følt seg.

Men Maria visste hun var med barn *uten manns medvirkning*; det var ved et stort Guds under at hun var blitt gravid. Det som engelen Gabriel hadde fortalt henne var skjedd: «Den Hellige Ånd skal komme over deg, og Den høyestes kraft skal overskygge deg.» Hun skulle «bli med barn og føde en sønn,» hadde engelen sagt, «og du skal gi ham navnet Jesus. Han skal være stor og kalles Den høyestes Sønn, og Herren Gud skal gi ham hans far Davids trone. Han skal være konge over Jakobs hus til evig tid; det skal ikke være ende på hans kongedømme» (Luk 1, 35-39).

Mens Josef er fortvilet og tenker at han må skille seg fra Maria, får også han en beskjed fra en Herrens engel: «Josef, Davids sønn! Vær ikke redd for å ta Maria hjem til deg som din kone. For barnet som er unnfanget i henne, er av Den Hellige Ånd. Hun skal føde en sønn, og du skal gi ham navnet Jesus, for han skal frelse sitt folk fra deres synder.»

Evangelisten Matteus kommenterer, inspirert av Den Hellige Ånd: «Alt dette skjedde for at det ordet

skulle oppfylles som Herren har talt gjennom profeten: *Se, jomfruen skal bli med barn og føde en sønn, og de skal gi ham navnet Immanuel* – det betyr: *Gud med oss.*»

For en lettelse! Maria var uskyldig. Men samtidig, for en oppgave og for et ansvar for Josef; Gud ville han skulle bli stefar for Marias sønn, frelseren, Guds egen sønn! Gutten behøvde ikke bare en mor, men også en jordisk far, en til å sørge for mat på bordet, gi beskyttelse, omsorg og oppdragelse. Gud ville at nettopp Josef skulle ha denne oppgaven. Og han aksepterte det, han ville gjøre dette. «Han gjorde som Herrens engel hadde pålagt ham og tok henne hjem til seg som sin kone og levde ikke sammen med henne før hun hadde født sin sønn. Og han ga ham navnet Jesus.»

I våre dager er det mange som rister på hodet over at noen fortsatt kan tro på jomfrufødsel - i 2015! Men faktum er at folk også den gangen for to tusen år siden syntes dette virket helt umulig. Josef trodde, ikke fordi han syntes engelens budskap virket så logisk og fornuftig, men fordi den samme Ånden som hadde gjort at Maria var gravid, hadde skapt troen i hjertet hans. Også vi tror, ikke fordi vi synes det høres så sannsynlig ut, men fordi Gud har talt til oss i Den hellige skrift. Vi tror fordi den Hel-

lige Ånd har utført troens mirakel også i hjertene våre.

Det kom til å bli svært dramatisk iblant, for Josef og familien hans. Da barnet skulle bli født var de på reise til Betlehem, der ingen hadde ledig husrom til dem. Josef hadde ikke forestilt seg at barnet han fikk ansvar for, skulle måtte komme til verden i en stall og legges i en krybbe. Og ikke så lenge deretter, måtte han i all hast ta familien med seg og flykte til Egypt, for å redde barnet unna kong Herodes som ville drepe alle små guttebarn i Betlehem og omegn.

Marias sønn fikk navnet Jesus, som engelen hadde sagt, "for han skal frelse sitt folk fra deres synder." Navnet Jesus betyr jo "Herren frelser".

Men hva med navnet Immanuel? Jeg har lest forskjellig som folk har skrevet på internett, ordentlig kritiske ting om Bibelen og kristendommen. Og de kommenterer at det jo står: "Han ga ham navnet Jesus." Men bare to vers tidligere har evangelisten Matteus skrevet at det står hos profeten at "de skal gi ham navnet "Immanuel". Her er det jo ingenting som stemmer! mener de kritiske røstene. Matteus er visst helt på jordet, han husker ikke hva han har skrevet bare to vers tidligere! Bibelen er ikke enig med selv om hva barnet skulle hete!

Men: Det er egentlig ikke så vanskelig å forstå dette med de forskjellige navnene. Profeten Jesaja, som hadde nevnt navnet Immanuel (Gud med oss), hadde også skrevet at «Han har fått navnet Underfull rådgiver, Veldig Gud, Evig far, Fredsfyrste» (Jes 9,6).

Vi skjønner at disse navnene ikke er vanlige personnavn som folk brukte til daglig; når Maria skulle rope den vesle sønnen sin inn til middag, ropte hun ikke på "Underfull rådgiver", men på «Jesus» (eller «Yeshua», som de uttalte det). Vi forstår at disse andre navnene er av et annet slag, de er mer beskrivende titler som forteller *hvem* Jesus er, og

hva han er. Navnet "Immanuel" forteller oss at han er «Gud med oss».

Vi som ble til i mors liv med synd og født med skyld (Sal 51,7), vi som daglig gjør imot Guds bud og vilje og har fortjent Guds vrede, vi som var Guds fiender, har fått en sønn; et barn er oss født, han er «Immanuel» – Gud med oss. Gud er i vår leir, han er *for* oss; han vil være midt iblant oss, fordi han elsker oss. Og han er altså *med* oss på den måten at han har blitt et sant menneske, av kjøtt og blod, født av jomfru Maria. I motsetning til oss, ble han ikke til i mors liv med synd, og ikke født med skyld. Han var og er fullkomment hellig. Guds Sønn fra evighet er blitt et menneske, for å være vår stedfortreder og frelser. Men han er fremdeles sann Gud, helt og fullt Gud. Barnet som ble født «har sitt opphav fra gammel tid, fra eldgamle dager» (Mika 5,1). «Før Abraham var, er jeg» sa Jesus (Joh 8,58). Johannes skriver at «Han var i verden, og verden er blitt til ved ham», «uten ham er ikke noe blitt til av alt som er til,» «Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss» (Joh 1,3.10.14). I Jesu Kristi kropp bor «hele guddomsfyllden» (Kol 2,9). Han er et under uten like, dette guttebarnet Jesus som ble født i en stall i Betlehem, og lagt i en krybbe. Et stort mysterium, større enn noen kan fatte.

Hebreerbrevets forfatter skriver: «Siden barna er av kjøtt og blod, måtte også han fullt ut bli som dem. Slik skulle han ved sin død gjøre ende på ham som har dødens makt, det er djevelen, og befri dem som av frykt for døden var i slaveri gjennom hele livet ... Han måtte på alle måter bli lik sine søsken, så han kunne være en barmhjertig og trofast øversteprest for Gud og sone folkets synder. Fordi han selv led og ble fristet, kan han hjelpe dem som blir fristet» (Hebr 2,14-18).

Jesus kjenner og forstår alle våre lidelser og smerter. For han har gått i våre sko. Han vet hva det vil si å

være ensom og trist, og å oppleve skuffelse og tap, for han er en av oss, Immanuel – «Gud med oss», et menneske slik som oss. Han er fullt menneskelig, slik at han kunne bære vår syndebyrde og være frelseren vår. For bare et av Adams barn kunne gjøre soning for alle syndene begått av Adamsætten. Bare Jesus, Marias Sønn, kan være vår representant framfor Faderen. Han ble unnfanget i Marias morsliv for å begynne å holde hele Guds lov, i vårt sted. Han ble født, slik at vi kunne bli født på ny.

"Han kom til sitt eget, men hans egne tok ikke imot ham" (Joh 1,11). Ja, ingen hadde husrom for ham da han skulle komme til verden. Og kongen i landet forsøkte altså å få ham drept, allerede som liten. Mye motstand ble det også senere, som vi vet. "Men alle som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn», hans navn er Jesus, («Herren frelser»), Fredsfyrsten, Evig Gud, Immanuel. «De er ikke født av kjøtt og blod, ikke av menneskers vilje og ikke av manns vilje, men av Gud» (Joh 1,12-13).

Ja, i dåpen gjorde han oss til sine egne, fødte oss på ny ved vann og Ånd, ved sitt ord.

Og Han gir oss sitt eget legeme og blod, som ble født av jomfru Maria, gir oss det å spise og drikke i den hellige nattverden. Han forener seg med oss på denne helt spesielle, inderlige måten. Han er virkelig «Immanuel – Gud med oss». Så høyt elsker han oss. Av bare nåde, helt ufortjent, får vi tilhøre ham, den korsfestede og oppstandne frelseren vår. Døden har ingen makt over oss. For Gud er med oss – Immanuel. Han er født som en av oss. Amen.

Veirydderen døperen Johannes

700 år før døperen Johannes ble født, talte profeten Jesaja om røsten som roper i ødemarken. Jesaja skriver at han skal rydde vei for en enda større person, nemlig Herren selv, Jesus Kristus.

Også Malaki, som var den siste av profetene, vitnet om døperen Johannes: *Se, jeg sender min budbærer, han skal rydde vei for meg* (Mal 3,1).

Johannes ble en åndelig veirydder, og likesom Jesus ble hans fødsel forkynt av en engel. Sakarja og Elisabet var Johannes' foreldre, og de hadde ventet lenge på sitt første barn. Da Sakarja utførte sin preste-tjeneste i templet i Jerusalem, fikk han en åpenbaring om at de skulle få en sønn. Men Johannes fikk ingen preste-tjeneste i Jerusalems tempel. Nøyaktig som Skriften hadde forutsagt, utførte han sin virksomhet i ørkenen under meget trange forhold. Han gikk kledd i kamelskinn, og vill honning var maten hans.

Johannes' far hadde profetert om sønnen: *Og du, barn, skal kalles profet for Den høyeste, for du skal gå fram foran Herren og rydde hans veier og gi hans folk å kjenne frelsen og at deres synder er tilgitt* (Luk 1,76-77). Johannes' virksomhet var ikke populær blant fariseerne fordi de fikk høre sannheten av ham. Han sa rett ut hvordan det sto til med fariseernes selvsikre trosoppfatning. Han forkynte at deres eneste redning var Herren Jesus.

Allerede fra mors liv var han fylt av Den Hellige Ånd og gledet seg om Frelserens komme. Han er den første som gir et klart vitnesbyrd om Jesus fra Nasaret med ordene: *Se, Guds lam, som bærer bort verdens synd!* (Joh 1,29).

Johannes virket i overgangen mellom Det gamle og Det nye testamentet. Han var den største i rekken av profeter. Han henviste til Kristus og kalte mennesker til omvendelse. Når han

taler, er det Herrens røst som taler. Dette er hans og alle profeters storhet.

Jesus samtalte en gang med en folkemengde om døperen Johannes. Han spurte dem: *Hva gikk dere ut i ødemarken for å se? Et siv som svaier i vinden? Nei! Hva gikk dere ut for å se? En mann kledd i fine klær? ... En profet? Ja, jeg sier dere: mer enn en profet!* (Luk 7,24-26). Johannes var mer enn noen profet før ham. Denne profeten sto ansikt til ansikt med ham som alle de andre profetene hadde vitnet om, Herren Kristus. Johannes var profeten som fikk døpe den evige Guds Sønn, hele verdens Frelser.

Jesu ord om Johannes er mektige: *Blant dem som er født av kvinner, er ingen større enn Johannes* (Luk 7,28). Han er veirydderen som ble forutsagt av Jesaja og Malaki.

Ingvar Adriansson

Et barn er oss født

*Du være lovet, Jesus Krist,
menneske du ble for visst
og kommer som vår broder kjær;
nå gleder seg all himlens hær.
Halleluja!*

*Gud Faders Sønn av evighet
kommer fattig til oss ned;
og i vårt arme kjød og blod
nå kler seg Gud, vår Herre god.
Halleluja!*

Noen har sagt at de underne Jesus gjorde er ingenting imot det under Jesus er. Den som sa dette, tenkte selvfølgelig på det ubegripelige under at Gud ble menneske, selve inkarnasjonens mysterium. Gud tar på seg vårt kjøtt og blod. Han blir menneske som oss. Hvem kan fatte et slikt under? Hvem kan begripe at Gud vil være som deg og meg, et menneske som oss? Når Gud kan bli menneske, hvilken stor verdi i hans øyne må da ikke et menneske ha! Når Gud kan bli som deg og meg, hvor mye betyr da ikke du og jeg for ham!

Omkring sju hundre år før Jesus ble født, ble hans fødsel forutsagt av profeten Jesaja (Jes 9,6-7). Men profeten forutsa ikke bare hans fødsel. Han forkynte også store og herlige ting om ham som skulle fødes.

For et barn er oss født, en sønn er oss gitt... Slik innleder profeten sin beskrivelse av ham som skulle komme. *Et barn* skulle fødes – ikke en halvgud, ikke en engel, ikke et overjordisk vesen, men et barn! Et vanlig menneskebarn! Et sant og virkelig menneske! I juleevangeliet leser vi: «Og hun fødte sin sønn, den førstefødte...» (Luk 2,7).

Men likevel er dette barnet mye mer enn en vanlig liten baby. For profeten fortsetter å kalle ham med store og herlige navn. *Han har fått*

navnet Under, Rådgiver, Veldig Gud, Evig far, Fredsfyrste. Et barn – men samtidig *Gud!* Også dette blir bekreftet av Lukas i juleevangeliet. For englene sa til hyrdene på marken utenfor Betlehem: «I dag er det født dere en frelser i Davids by; han er Messias, Herren» (Luk 2,11). HERREN var født. JHWH, jødenes Jahveh, var født i Davids by. Kunne det være noen tvil? Nei, Gud selv var kommet til jorden som et lite menneskebarn.

Julen er et stort under: Gud og menneske i én person blir født i Betlehem. Som lutherske kristne bekjenner vi denne sann-

heten i Luthers forklaring til den andre trosartikelen: «Jeg tror at Jesus Kristus, som er sann Gud, født av Faderen fra evighet, og samtidig sant menneske, født av jomfru Maria, er min Herre.»

Og det er dette store under, inkarnasjonens under, at Gud ikler seg kjøtt og blod, som er selve årsaken til vår glede i julen. For her finner du selve årsaken til at Jesus kunne være vår Frelser. Om han ikke hadde vært både sann Gud og sant menneske, hadde han ikke kunnet frelse oss fra synden. Som et sant menneske var han stedfortrederen for alle syndere. Som Gud var hans fullkomne, syndfrie liv og uskyldige lidelse og død nok til å betale for alle menneskers synder.

Tviler du noen gang på at dine synder er tilgitt? Han som er din Frelser, er sann Gud og sant menneske og dermed en fullkommen stedfortreder for deg. Inkarnasjonen er selve garantien for din frelse. Den er selve grunnen og årsaken til vår lovprisning og jubel når vi nå feirer jul.

Egil Edvardsen

Barnet i krybben

Engelen sa: «Frykt ikke! Se, jeg forkynner dere en stor glede, en glede for hele folket: I dag er det født dere en frelser i Davids by; han er Messias, Herren. Og dette skal dere ha til tegn: Dere skal finne et barn som er svøpt og ligger i en krybbe» (Luk 2,10-12).

Når en ny leder trer fram på den politiske arena, skjer det ofte med mye pomp og prakt. Et parti som vil lansere en ny partileder, inviterer til stor pressekonferanse med mat og drikke. Bak kulissene har politikeren blitt oppstaset og sminket, og han har fått klar beskjed om hva han skal si. I mange land skjer introduksjonen av den nye lederen med musikk og konfetti i partiets farger. Den nye lederen skal ønskes velkommen på en storslagen måte.

I teksten vår ser vi at da Jesus, verdens Frelser, kom til jorden, gjorde han det tvert imot i stor enkelhet. For vår menneskelige fornuft er det vanskelig å gripe at Gud blir menneske. Paulus uttrykker det slik: *Han var i Guds skikkelse og så det ikke som et rov å være Gud lik, men ga avkall på sitt eget, tok på seg tjenerskikkelse og ble mennesker lik* (Fil 2,6-7). Ett av julens mange under er at Gud blir menneske. Gud som er alle tings Skaper og hersker over universet, blir en av oss. En av de måter som Gud viser sin kjærlighet til oss, er at Sønnen lar seg fødes av Maria. Da Jesus ble født i Betlehem, innebar det at han ble stilt under loven på samme måte som oss. Han skulle få erfare tretthet, smerte, sorg og til og med døden. Bare det å være et sant menneske er en nærmest ubegripelig forandring for Jesus. Når nå Gud skal fødes som menneske, hadde det vel vært rimelig om han i det minste hadde fått bli født i et palass som den kongssønn han er, men det var ikke Guds plan.

Gjeterne som får høre det glade budskapet av engelen, får vite at Jesus ligger i en krybbe. Guds egen sønn får ikke en gang en vanlig sengeplass, men det er blitt gjort klar en seng til ham der

dyrene vanligvis får maten sin. Men det virker ikke som om gjeterne bekymrer seg over den ytre enkelheten. De blir i stedet meget glade over budskapetets innhold.

Det viktige er ikke det vi ser med øynene, gull, glitter og rikdom. Den sanne verdien er i stedet den åndelige virkeligheten. Det lille barnet i krybben er sann Gud, Herren, og kommer til verden med frelse fra synden.

Når vi tenker på julens budskap, er det lett bare å tenke på det fine, det glade og det oppmuntrende. Men det fins en grunn til at Gud ble født som menneske, og den grunnen er din og alle menneskers synder. Jesus foretar ikke et studiebesøk på jorden av ren nysgjerrighet, fordi han vil lære mer om hvordan det er å være menneske. Jesus ligger der i krybben for å gjennomføre historiens største redningsaksjon. Hele menneskeheten er nemlig dømt til døden for sine overtredelser. Det fins ingen uskyldig – alle har brutt Guds lov, og ingen har med egen anstrengelse klart å fortjene evig liv. Til denne nødssituasjonen ble dette lille barnet født.

Barnet ligger der i krybben fordi Gud ikke ville se at du og jeg gikk fortapt. Jesus ble født fordi Gud vil ha felleskap med oss, både her på jorden og siden i himmelen. Guds frelsesplan – at Sønnen skal bli født som menneske, leve et liv uten synd og dø en uskyldig død – er fantastisk, vidunderlig og full av kjærlighet. Likevel velger Gud å gjennomføre denne plan under enkle ytre omstendigheter. La oss under denne advents- og juletiden, nøyaktig som gjeterne, glede oss over budskapetets storhet. Frelseren er født. Barnet i krybben, som er så uanselig ved første øyekast, forandrer alt. Sorg blir til glede. Død blir til liv. Det er virkelig «en glede for hele folket». Amen.

Peter Öman

Jesu navn

«Da åtte dager var gått og han skulle omskjæres, fikk han navnet Jesus, det som engelen hadde gitt ham før han ble unnfanget i mors liv» (Luk 2,21).

Jesus betyr «Frelser». Men det er ikke det eneste navnet Bibelen gir ham. Hans navn er også Messias eller Kristus som betyr «den salvede». Han kalles Under, Rådgiver, Veldig Gud, Evig Far, Fredsfyrste.

Han kalles Immanuel som betyr «Gud med oss». Alle disse navnene lærer oss hvem han er. Bibelen gir ham også navn som lærer oss hva han har gjort og fortsatt gjør for oss. Jesus er ett av disse navn. Andre navn er «mellommann» og «talsmann».

Jesus er det personnavn Gud valgte til ham. Engelen som åpenbarte navnet for Josef, forklarte også hvorfor han skulle få det navnet: *Du skal gi ham navnet Jesus, for han skal frelse sitt folk fra deres synder.* Det er mange som gjennom historien har hatt navnet Jesus. Josva, Moses' etterfølger, hadde det navnet. Josva (hebr. *Joshua*) er den hebraiske formen av navnet «Jesus». Han ble også et bilde på Jesus. Han førte Israels barn inn i det land som Gud hadde lovet fedrene. Jesu oppgave er å føre oss inn i det himmelske landet som Gud har lovet å gi alle dem som tror.

Marias sønn er den eneste som helt og fullt fortjener å bære navnet Jesus. Han er en Frelser fra

synden og døden, og han skal til slutt føre oss inn i sitt evige rike. Derfor er hans navn over alle andre navn, og Peter forkynner: *Det finnes ikke frelse i noen annen, for under himmelen er det ikke gitt menneskene noe annet navn som vi kan bli frelst ved.*

Å bli frelst ved hans navn er å bli frelst ved troen på den han er, det han har gjort og fortsatt gjør for oss. Guds Sønn ble menneske for å

kunne tre inn i vårt sted. Ved sin lydighet og lidelse har han kjøpt oss fri fra syndens straff. Han har vunnet en full tilgivelse for oss og en rettferdighet som gjelder for Gud. Allerede før du ble født, gikk Jesus i ditt sted for Gud og gjorde det du skulle ha gjort og led det du hadde fortjent for at du skulle gå fri fra dom og straff. Gjennom dette glade budskapet drar han mennesker til seg. Vi kan bare reagere på én av to måter når vi hører dette budskapet. Enten tror vi det budskapet sier, eller så tror vi det ikke. Vi kan ikke forbedre noe eller bidra med noe. Vi kan ikke forandre noe eller gjøre det ugjort. Vi kan bare tro eller forkaste det. Men nå lover Skriften at alle som tror på ham, har fått rett til å bli Guds barn. De som tror på ham, er frelst ved hans navn. Amen.

Stefan Hedkvist

De vise menn

Matteus forteller om en merkelig hendelse som skjedde en tid etter at Jesus var født i Betlehem (Matt 2,1-12). Noen «vise menn» fra Østen kom for å tilbe det nyfødte barnet.

Vi vet ikke hvem de vise mennene var. «Magerne» (på gresk *magoi*) er en betegnelse på prestene i det landet hvor de israelittiske stammene var blitt forvist til på 700-tallet f.Kr. At de var tre personer, har man gjettet på utfra deres tre gaver: gull, røkelse og myrra. Man pleier også å si at de var tre konger, men det fins det ikke bevis for.

De vise mennene utførte en lang reise for å lete etter et barn som de trodde var jødernes nyfødte konge. Årsaken til reisen var at de hadde sett stjernen hans gå opp.

Magerne i Østen var berømt for sin drømme- og stjernetyding. Men de kjente også til de jødiske skriftene som taler om den kommende Messias. Det sted i Skriften som de kan ha gått ut fra, er Bileams profeti i 4 Mos 24,17: *Jeg ser ham, men ikke nå, jeg skuer ham, men ikke nå. En stjerne stiger opp fra Jakob, en kongstav løfter seg fra Israel.*

Disse stjerneforskerne hadde sett en stjerne som de koblet til den nyfødte kongen i Israel. Hvilken stjerne kan det ha vært? I år 7 f.Kr. skjedde det tre ganger en sammenstilling (en såkalt konjunksjon) av planetene Jupiter, som ble regnet som verdensherskerens stjerne, og Saturn, som var Palestinas

stjerne. Det stjernebildet der konjunksjonen skjedde, var Fiskens som ble ansett for å være tegnet for den siste tiden.

Om det var denne foretelsens som fanget magerens interesse og som førte til at de bestemte seg for å reise, kan stemme bra med at Jesus sannsynligvis ble født ca. fem år før vår tidsregnings begynnelse. Den stjerne som siden viste veien til Betlehem, må ha vært et overnaturlig lysfenomen. Besøket i Betlehem kan ha skjedd noen måneder før Herodes døde (i april år 4 f.Kr.).

Det forunderlige i Matteus' beretning er at Herodes og de jødiske skriftlærde forkaster Jesus, mens hedninger reiser lang vei for å tilbe ham. Den samlede eliten av

jødiske skriftlærde visste at Messias skulle fødes i Betlehem, men de bryr seg ikke om å reise dit for å besøke ham. Gud bruker dem likevel som veiledere for disse hedningene som har forsket i Skriften og dermed blitt drevet til å finne fram til Frelseren. De er vitner om sannheten i Simeons budskap (Luk 2,32) om «et lys som blir til åpenbaring for hedningene».

Vi ber om at himmelens stjerne, Guds Ord, budskapet om Kristi fred, må få lyse i verdens mørke, ikke minst i disse land i Østen der det i dag er så mye ufred.

Ola Österbacka

ROMERBREVET - KAPITTEL 5

Rettferdiggjørelsens rike følger - Rom 5,1-11

AV EGIL EDVARSEN

Med sitt innledende ord «derfor» – hos oss oversatt «da vi altså...» – vil Paulus få oss til å legge merke til en viktig sammenheng. Denne gang er det sammenhengen mellom den rettferdighet vi har mottatt fra Gud (rettferdiggjørelsen) og den virkning eller de følger denne rettferdiggjørelse får i den troendes liv.

Gjentatte ganger har Paulus talt om at rettferdiggjørelsen er for *alle* mennesker. Derfor taler vi om en *allmenn* rettferdiggjørelse. Men denne allmenne eller generelle siden ved rettferdiggjørelsen er bare én side ved den. For den allmenne, objektive rettferdiggjørelsen er ikke ment bare å ligge der uten at vi mennesker forholder oss til den. Det er her den *subjektive* eller *personlige* rettferdiggjørelsen kommer inn. Den består i at hvert menneske ved troen tilegner seg alle de velsignelser som er et objektive faktum i og med Kristi gjensløsningsverk. Den som forkaster Kristus og hans frelse har ingen nytte eller velsignelse av den.

Det er om disse som ved troen tar imot rettferdiggjørelsen i Kristus, Paulus taler om her. Og det er store ting han sier om dem. Troen på Kristus fører til rike velsignelser her og nå i livet. Følgende velsignelser taler Paulus om i vers 1-5:

1. *Fred med Gud* (vers 1)
2. *Nådestand* (vers 2)
3. *Håp om herlighet* (vers 2)
4. *Styrke i trengsler* (vers 3-4)
5. *Guds kjærlighet i våre hjerter* (vers 5)

Den første velsignelsen Paulus nevner, er *fred*. «Da vi altså er blitt rettferdige ved tro, har vi fred med Gud ved vår Herre Jesus Kristus» (vers 1). I Bibelen tales det om to slags fred, for det første «fred med Gud», og for det andre «Guds fred». Å ha fred med Gud, betyr å ha et rett forhold til Gud, et forhold hvor alt er i orden mellom Gud og oss. Å ha Guds fred, betyr å eie hjertets eller samvittighetens fred.

Det er en nøye sammenheng mellom «fred med Gud» og «Guds fred». Freden med Gud er *årsaken*, og Guds fred er *virkingen*. Hvor det er fred med Gud, blir det også fred i samvittighet og hjerte. Men selv om det er en nær sammenheng mellom disse to slags fred, må de ikke blandes sammen. Det er meget nødvendig å skjelne mellom dem. Årsak og virkning er aldri ett og det samme.

Når Paulus taler om «fred med Gud», taler han om det freds-

forhold Gud har opprettet med oss i Kristus. Gud er ikke lenger vår motstander. Vi er ikke lenger under hans vrede, men vi er blitt forsonet (vers 10-11). Freden med Gud grunner seg ikke på våre følelser eller vårt hjertes stemninger eller opplevelser, men på den fredspakt han har opprettet med oss i Kristus (Ef 2,14-17; Jes 54,10).

Freden med Gud er noe vi *har* her og nå. Det er ikke noe vi kanskje kan få dersom visse betingelser oppfylles. Ved troen har vi fred «ved vår Herre Jesus Kristus», sier Paulus.

Når vi står i dette fredsforholdet med Gud, skyldes det at vi *står i nåde* hos Gud: «Gjennom ham har vi også ved troen fått adgang til den nåde vi står i» (vers 2). For Kristi skyld er vi flyttet fra vredestanden (1,18-3,20; Joh 3,36) og inn i *nådestanden*. Vi er ikke lenger under Guds vrede, men under Guds nåde. Og når vi er under Guds nåde, har vi fri adgang til nådens trone hos Gud (Ef 2,18; 3,12; Hebr 4,16).

Den tredje velsignelsen vi har av å være rettferdiggjort, er at vi har fått *håp om Guds herlighet*: «Vi er stolte over håpet om Guds herlighet» (vers 2). Om vi skulle ha bygd

på vår egen rettferdighet, ville vi aldri kunnet være sikre på å få frelse og evig liv hos Gud. Men for Kristi skyld er himmelen nå åpnet for oss, og vi har et fast og sikkert håp om herlighet hos Gud (1 Pet 1,3-5).

Denne setningen i vers 2 kan også oversettes: «Vi roser oss av håp om Guds herlighet». Vi har ingenting å rose oss av i oss selv. Men vi kan rose oss av løftet om herlighet som Gud gir oss. Dette løftet er ikke noe usikkert. Det er like sikkert som at vi tror på Jesus.

Håpet om herlighet hjelper en kristen å bære prøvelser og trengsler i dette livet. Det gir *styrke i trengsler*. Paulus skriver videre: «Ja, ikke bare det, vi er også stolte over lidelsene. For vi vet at lidelsene gir utholdenhet, utholdenheten et prøvet sinn, og det prøvede sinn håp» (vers 3-4). Lidelser hører med til det å være en kristen (Joh 16,33; Apg 14,22). Trengsel og lidelse betyr alt det som gjør veien trang og vanskelig å komme fram på. Trengslene er ikke gode i seg selv, men Gud bruker dem til det gode (Rom 8,28). Trengslene er til nytte. De har en god virkning. De virker utholdenhet, et prøvet sinn og håp.

«Og håpet skuffer ikke,» skriver Paulus (vers 5). Det kan vi jo ikke si om alt det vi håper på i livet. Ofte blir vi skuffet når ting vi har håpet på her i livet, ikke skjer. Men når det gjelder dette håpet, blir vi ikke skuffet. Årsaken er at «Guds kjærlighet er utøst i våre hjerter ved Den Hellige Ånd som han har gitt oss». Den greske formen av uttrykket «er utøst» viser at det er tale om noe som pågår hele tiden. Gud har utøst sin kjærlighet i våre hjerter, og han fortsetter å gjøre det hele tiden.

Noen forstår dette verset slik at det er Ånden som har gjort oss i stand til å elske Gud. Men her er det ikke tale om vår kjærlighet til Gud, men hans kjærlighet til oss. Vår kjærlighet til Gud som ofte er svak og skiftende, kan jo ikke gi

oss noe fast håp. Men Guds kjærlighet til oss er sterk og uforanderlig. Den tar ikke slutt. Den «er ny hver morgen» (Klag 3,22-23).

Når vi kommer til tro, får vi den Hellige Ånd i våre hjerter. Han er «barnekårets Ånd» som styrker oss i vissheten om at Gud elsker oss (les Rom 8,15-16). Hvordan han gjør det, ser vi av de følgende versene i Rom 5,6-11. Ånden bruker evangeliet om Guds kjærlighet til oss i Kristus og hans forsoningsdød på korset.

I Rom 5,6-8 skildrer Paulus storheten i Guds kjærlighet. Han forklarer nærmere hvorfor vi kan ha fred med Gud (vers 1), håp om Guds herlighet (vers 2) og utholdenhet i lidelsene (vers 3-4). Han sier: «Mens vi ennå var svake, døde Kristus for ugudelige da tiden var inne» (vers 6). På gresk står det et «for» helt i begynnelsen av verset som er veldig viktig å få med i oversettelsen (den norske oversettelsen av 2011 har det ikke med). Paulus skriver nemlig dette for virkelig å understreke hvilken fast grunn vi har for vår frelsesvisshet og utholdenhet.

Da Kristus døde, døde han fordi Gud hadde planlagt det. Tidspunktet var fastsatt av Gud, ikke av noe menneske. Det var ikke Pontius Pilatus eller øverstepresten Kaifas som bestemte når han skulle dø. Kristi død var ikke en tilfeldig hendelse, på samme måte som hans fødsel heller ikke var det (Gal 4,4). Det var noe Gud i sin store kjærlighet til menneskene hadde planlagt fra evighet (2 Tim 1,9-10).

Paulus sier videre at Kristus døde «mens vi ennå var svake». Dette betyr at Kristus ikke døde for oss etter at vi først hadde gjort noe selv for å bli frelst. Kristus døde da vi ennå var svake og fullstendig ute av stand til å gjøre noe for vår egen frelse. At Paulus her taler om den svakhet vi har på grunn av våre syndige tilstand, er klart ut fra vers 8 der han erstatter «svake» med

«syndere»: «... Kristus døde for oss mens vi ennå var syndere».

Dermed har Paulus slått fast at Guds kjærlighet ikke beror på vår kraft eller verdighet. Og Guds kjærlighet blir ikke rokket av vår svakhet (jfr. 2 Kor 12,9).

Paulus understreker dette ytterligere når han sier at Kristus døde «for ugudelige». Vi var ikke bare svake på den måten at vi nok hadde lyst til å gjøre Guds vilje uten å få det til, men vi var totalt ugudelige. Et annet ord for «ugudelige» er «gudsfornektere». Vi ville ikke ha noe med Gud å gjøre (jfr. Rom 3,11 og 18). Vi vendte oss mot ham. Åndelig talt var vi som døde (Ef 2,1; Kol 2,13).

På tross av vår udugelighet til og uvilje mot å gjøre Guds vilje, på tross av vår ugudelighet, døde Kristus for oss. Slik ser vi Guds kjærlighet i virksomhet.

For å vise hvor stor Guds kjærlighet er, stiller Paulus spørsmålet i vers 7 om det fins noe menneske som er villig til å dø frivillig for et rettferdig menneske som urettmessig er dømt til døden. Svaret er at det «vil vel neppe» noen gjøre. Muligens om det var et særskilt godt menneske ville «kanskje» noen gjøre det. Faktum er at det fins eksempler i romernes historie på mennesker som var villig til å gi sitt liv i stedet for «gode» mennesker, dvs. slike mennesker som var spesielt nyttige for samfunnet.

Man skulle altså muligens kunne tenke seg at noen var villig til å gi sitt liv for gode mennesker. Men for mennesker som virkelig fortjente å straffes med døden, ville nok ikke ett eneste menneske være villig til å dø for. Derfor er Kristi kjærlighet helt unik. Han går i døden for «ugudelige». Han «døde for oss mens vi ennå var syndere» (vers 8). Han som selv var uskyldig, døde for de skyldige.

Paulus skriver at Gud «viser» sin kjærlighet. Han åpenbarer den så klart og tydelig at alle kan se. Det

beste beviset på Guds kjærlighet er Kristi død (Joh 3,16; 1 Joh 3,16).

At Kristus døde for oss mens vi ennå var syndere, er til stor trøst for oss. Luther skriver i en pasjonspreken:

Midt i vår fortvilelse over synden, den guddommelige vreden og straffen på grunn av synden, kommer disse ordene, at Kristus døde for oss mens vi ennå var syndere, og gir oss øyeblikkelig trøsten i at det var ikke for noen annen grunn, eller for noen andre slags mennesker, men for syndere Kristus døde! Så faller du kanskje på nytt i synd, får dermed igjen en dårlig samvittighet, og opplever det som om du igjen har vekket opp Guds vrede mot deg. Ja, selv om du ikke har falt i åpenbare synder og fått en dårlig samvittighet, så skal du likevel straks holde klart for deg at Kristus døde for deg som for en synder. Og behold alltid denne trøsten at han altså ser deg som en synder – selv om du jo alltid skal leve med ham i tro og kjærlighet, så du blir helliggjort og kan bli stående i en god samvittighet.

Om vi er sikre på at Kristus døde for oss mens vi ennå var syndere og Guds fiender, kan vi være like sikre på at han ikke vil forkaste oss på den ytterste dagen. Paulus skriver videre i vers 9-10: «Når vi

nå er blitt rettfærdige ved Kristi blod, hvor mye mer skal vi ikke da gjennom ham bli frelst fra vreden! For mens vi ennå var Guds fiender, ble vi forsonet med ham ved hans Sønns død. Når vi nå er forsonet, hvor mye mer skal vi ikke da bli frelst ved hans liv!»

Det første vi skal merke oss i disse to versene er hvordan Paulus sier samme sak med to forskjellige uttrykk:

Vers 9: Vi er blitt rettfærdige (eller «rettfærdiggjort») ved Kristi blod...

Vers 10: Vi er blitt forsonet med Gud ved hans Sønns død...

Her er ordene «rettfærdiggjort» og «forsonet med Gud» parallelle uttrykk, likesom ordene «ved Kristi blod» og «ved hans Sønns død» er parallelle uttrykk. Det som skjedde da Kristus døde og ofret sitt blod på korset, var at vi ble rettfærdiggjort og forsonet med Gud. Vi ble både rettfærdiggjort og forsonet med Gud da Kristus døde. I vers 1 leste vi: «Da vi altså er blitt rettfærdiggjort *ved tro*...». Men her sier Paulus: «Når vi nå er blitt rettfærdiggjort *ved Kristi blod*...». Her forkynner Paulus på ny den objektive rettfærdiggjørelsen. Den objektive grunnen for vår rettfærdiggjørelse er Kristi blod og Kristi død. I vers 1 forkynte han den subjektive rettfærdiggjørelsen.

I vers 10 finner vi det samme motsetningsforholdet som i vers 6 og 8: «For mens vi ennå var Guds fiender, ble vi forsonet med Gud...». Slik understreker Paulus gang på gang hvordan hele vår frelse, forsoning og rettfærdiggjørelse skjedde uavhengig av oss, ja, på tross av oss. Vi var «svake» og «ugudelige» (vers 6); vi var «syndere» (vers 8); vi var «Guds fiender» (vers 10). Likevel døde Kristus for oss og forsonet oss med Gud. Og bak hele vår frelse står Guds kjærlighet (vers 8).

Kristi død fører til at vi blir «frelst fra vreden» (vers 9), dvs. den vrede som rammer oss på grunn av synden mot Guds bud, og Kristi liv fører til at vi blir frelst til evig liv (vers 10).

Slik forsikrer Guds kjærlighet oss om at det som vi håper på, skal gå i oppfyllelse. Derfor «har vi vår stolthet [egentlig: «roses oss»] i Gud, ved vår Herre Jesus Kristus, han som har gitt oss forsoningen» (vers 11). Vi roses oss ikke bare av våre trengsler og vårt håp (vers 2-3), men framfor alt roses vi oss av Gud, fordi han for Jesu skyld er vår Gud. Han er vår Far, og vi er hans kjære barn for Jesu skyld. Luther sier: «Vi roses oss av Gud, det vil si at han er vår og vi er hans, at vi har allting i all evighet i fellesskapet med ham.»

Jesajas sønner og jomfruens sønn

AV SETH ERLANDSSON

Budskapet til kong Ahas (Jes 7)

Ifølge Jesaja 8,18 er profeten selv og hans barn «tegn og varsler (*’othóth* og *mofethím*) i Israel fra HERREN over hærskaene». Jesaja forkynte HERRENS budskap, ikke bare muntlig, men også via sine sønners navn. Derfor ble han oppfordret til å ta med seg sønnen med navnet *Sheár-jashúb* (= «en rest skal vende om») da han skulle framføre HERRENS budskap til kong Ahas i år 734 f.Kr. (7,3). Ett år senere fikk han enda en sønn med et budskap i navnet. På oppdrag av HERREN hadde han risset inn guttens navn på en stor tavle ca ni måneder før hans fødsel, nemlig *Mahér-shalál Hash-baz* (= «brått bytte, raskt rov») (8,1-3).

«Davids hus» (kong Ahas og hans folk) burde fortrøste seg til HERRENS løfte til David og Jerusalem innfor trusselen fra Syria og nordriktet Israel. Men det gjorde de ikke. Hjertene deres skalv *slik trærne i skogen skjelver for vinden* (7,2), og Ahas skulle komme til å vende seg til Tiglat-Pileser for å få hjelp. Han og hans folk søkte sin trygghet i menneskelige ressurser og makter, ikke i HERREN.

Kong Ahas får vite av Jesaja at syrerne og nordisraelittene ikke skal lykkes med å dele Juda mellom seg og erstatte det davidiske dynastiet i Jerusalem med en syrer. Ahas behøver ikke frykte Resin og Pekah. De er som fakler som allerede holder på å sløkne (7,4), og innen 65 år skal broderfolket Efraim ikke lenger være et folk (7,8). Men Ahas og hans folk, det store flertallet, stoler ikke på HERRENS ord. Bare en rest tror på HERRENS ord. Budskapet gjennom Jesajas sønn Sjeár-jasjub blir derfor oppfylt: *En rest skal vende om*. Å avvise HERRENS ord betyr

undergang: *Vil dere ikke tro, kan dere ikke bestå*. Dette konstaterer profeten i et rimet ordspill som er vanskelig å gjengi i en oversettelse («Om dere ikke *sier amen* til HERREN og hans ord, skal det ikke *sies amen* til dere») (7,9).

Profetien i 7,8 kom til å gå i oppfyllelse innen 65 år var gått. Den assyriske kongen Esarhaddon og like etter ham Asjurbanipal skulle erstatte de bortførte isrealittene med folk fra andre undertrykte land. Disse inngikk ekteskap med de få isrealitter som ikke var blitt deportert. Det førte til religionsblanding og et blandingsfolk som man pleier å kalle «samaritanere» eller «samariere» (se 2 Kong 17,24-34). Dermed var slutten for Efraim (nordriktet) som en uavhengig nasjon et faktum.

HERREN fortsetter å tale til Ahas gjennom sin profet. I sin godhet vil han at den frafalne kongen skal vende om og stole på ham og hans ord. Han lover til og med at sannheten i budskapet skal bli bekreftet ved et særskilt tegn: *Be om et tegn fra HERREN din Gud* (7,10-11). Nå burde kongen ikke lenger tvile på Guds vilje og evne til å hjelpe. Men i vantrø og fromt hykleri avviser han HERRENS ord og tegn (vers 12). Jesaja gjennomskuer Ahas' hykleri og sier til «Davids hus» som har fått så store og ufortjente løfter: *Er det ikke nok at dere tretter mennesker* (meg og de andre profetene som så lenge har forsøkt å vinne dere for sannheten), *må dere også trette min Gud* (slik at han går trett av å forsøke å redde dere fra undergangen)? (vers 13).

Det overnaturlige tegnet (Jes 7,14)

De innledende ordene *Derfor skal*

HERREN selv understreker at HERRENS frelsesverk ikke kan stoppes av Ahas vantrø og frafallet i Davids hus. Dette tegnet er et overnaturlig tegn fra HERREN og det avgjørende beviset på at han holder sine løfter selv om oppfyllelsen menneskelig sett er umulig: *Se, jomfruen skal bli med barn og føde en sønn, og hun skal gi ham navnet Immanuel* (*immánu* = hos/med oss, *El* = Gud). Gud har allerede utvalgt *en bestemt jomfru* (grunnteksten har bestemt artikkel) som skal føde et menneske som samtidig er Gud, Gud i vårt kjøtt og blod, *Gud hos oss og med oss*. Om denne sønnen profeterer Jesaja ytterligere i 9,6-7: «Et barn er oss født, en sønn er oss gitt. Herreveldet er lagt på hans skulder. Han har fått navnet *Under, Rådgiver, Veldig Gud, Evig Far, Fredsfyrste*. Så skal herreveldet være stort og freden uten ende over Davids trone og hans kongerike.» Uten gudmennesket Messias (Immanuel), ingen frelse, ingen evig fred over Davids trone og hans kongerike!

Det hebraiske ordet for «jomfru» (*’almá*), brukes i Det gamle testamentet hver gang det er tale om en ung, gifteklar kvinne som fortsatt er jomfru (se 1 Mos 24,43; 2 Mos 2,8; Sal 28,26; Ords 20,19; Høys 1,3; 6,7). Ved at HERREN selv griper inn, skal en jomfru føde en sønn, Immanuel, gudmennesket Messias. Om en ung og ugift kvinne i Israel ikke er jomfru, kalles hun for *zoná*, som betyr «hore». ... Verden og dens makter gir ingen fred.

(Utdrag av boken *Jesajas bokrulle*, XP Media 2014. Kan bestilles fra Biblicums forlag, biblicum@biblicum.se).

Guds ti bud

AV OLA ÖSTERBACKA

Guds lov finner vi en sammenfatning av i *de ti budordene*. De uttrykker den allmenne rettsbevisstheten, som man kan si ja til ut fra den allmenne kunnskapen om Gud. Men den har blitt konsentrert for at vi lettere skal kunne ha dem for øynene. En enda kortere sammenfatning av budene ga Jesus oss:

Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand. --- Du skal elske din neste som deg selv (Matt 22,37.39).

I sin undervisning viste Jesus hvordan budene egentlig skal tolkes. De er ikke bare ytre bud som vi skal holde i ord og gjerninger; de gjelder enda mer våre *tanker* og vårt *sinn* (Matt 5,21ff). I Bergprekenen innskjerper Jesus budene sammenlignet med jødernes tolkning. Og som høyeste klimaks gir han oss anvisningen:

Vær da fullkomne, slik deres himmelske Far er fullkommen (Matt 5,48).

Budene er således på ingen måte relative. De er gitt oss av Gud for at vi skal holde dem fullkomment. Vi har ingen rett til selv å begynne å prute på et eneste bud, ikke en gang ved å plassere et slikt overgripende prinsipp som kjærligheten over detaljene.

Det er tragisk hvor bortgjemt plass budene får i våre dager. De fleste yngre mennesker kan dem ikke en gang lenger. Mennesket har blitt sin egen målestokk.

Gjerningssynder

Alle overtredelser av budene kaller vi *gjerningssynder*. I motsetning til arvesynden, innebærer de en *aktivitet* hos mennesket. Gjerningssynd er dels å gjøre det som loven forbyr, dels å unnlate å gjøre det som loven påbyr.

Dersom man parkerer feil når man kjører bil i utlandet, går det ikke an å vri seg unna parkeringsbøtene ved å skylde på at man ikke kjente til reglene. Man har nemlig plikt til å gjøre seg kjent med dem. På samme måte kan man heller ikke vri seg unna Guds lov ved å påstå at man ikke visste at man handlet galt.

Når blir en *fristelse* synd?

Luther har sagt: «Man kan ikke hindre fuglene i å fly over hodene våre, men man kan hindre dem i å bygge reir på hodet.»

Den ytterste årsaken til all synd er *djevelen*. Han har en mektig alliert i vårt eget hjerte: vårt onde *kjøtt*. Han gjør også bruk av *verden* og dens fristelser.

En farlig metode for å føre mennesker til synd er *forførelsen* (Matt 18,6f). Den kan skje ved falsk lære, dårlige eksempler eller ved at den kristne friheten brukes på en ubetentksom måte.

De vanligste spørsmålene i spørsmålsskassene på barneleirer er av typen «Er det synd å ...?» Slike spørsmål er naturlige for oss. Vi vil gjerne ha klare lister over hva vi får lov til og hva vi ikke får lov til. Når

vi senere synes at vi klarer å leve i overensstemmelse med listen, er vi fornøyde med oss selv.

Bibelen gir oss ikke noen slik liste. Den lar mange spørsmål stå åpne og overlater til oss selv å avgjøre. Det er viktig å huske på at *bare* det som strider mot Guds ord er synd, men samtidig at *alt* det som strider mot Guds ord er synd.

Spørsmål som Bibelen har latt stå åpne, pleier vi å kalle *adiafora** (entall: *adiaforon*). Eksempler på slike er maten, overholdelse av bestemte dager, spesielt sabbaten, og måten vi døper på, dvs. neddykking eller besteking (Kol 2,16f; Rom 14,14).

Når det gjelder disse spørsmålene, skal vi spørre etter *hva som tjener Guds ære og vår nestes beste*. Vi skal være beredt til å *avstå fra vår kristne frihet hvis den kan skade vår neste* (Kol 3,17).

Forherdelse og synd mot Den Hellige Ånd

Bibelen skiller mellom det å *ha* synd og å *gjøre* synd. Johannes skriver i sitt første brev at vi bedrar oss selv hvis vi sier at vi ikke har synd (1 Joh 1,8). Men på den annen side snakker han om at den som gjør synd er av djevelen:

Den som gjør synd, er av djevelen, for djevelen har syndet fra begynnelsen av. Og det var for å gjøre ende på djevelens gjerninger at Guds Sønn åpenbarte seg. Den som er født av Gud, gjør ikke synd. For det Gud

har sådd, blir i ham. Han kan ikke synde, for han er født av Gud (1 Joh 3,8-9).

Her virker det som om det finnes en åpenbar motsigelse! Først slår Johannes fast at det ikke finnes noen som ikke synder. Deretter sier han at den som er født av Gud, ikke synder. Hvordan kan dette henge sammen?

Forklaringen er den at Johannes i sistnevnte sammenhengen snakker om å *utøve* synd. Hedegård forklarer i sin NT-oversettelse at en kristen ikke synder *av vane og med vilje*. En kristen må bekjenne at han synder daglig og ofte, men han synder *av svakhet* og ikke fordi han vil synde.

Den som trosser sin samvittighet, som har overbevist ham om at han har syndet, og fortsetter med samme synd, risikerer å bli *forherdet*. En slik synd er svært alvorlig, ettersom den forderver troen. Den som er usikker på hva som er rett og galt, en som er «*svak i troen*», behøver mye kjærlighet og undervisning for å bli ledet på rett vei (Rom 14,1). Men selv om samvittigheten er ledet av en feiloppfatning, må den adlydes helt til man er blitt overbevist av sannheten (Rom 14,23).

I vår tid, med dens oppløsning av allment vedtatte moralbegrep, er det svært vanlig at ungdommer ikke vet hva som er rett f.eks. i seksuelle spørsmål. Det er derfor viktig å undervise flittig og tålmodig om de forskjellige ting, ikke minst i hjemmene. Men det er også viktig å advare mot en fortsatt forherdelse av samvittigheten, noe som skjer f.eks. hvis man fortsetter å leve som samboere selv om samvittigheten sier at det er galt.

Hvordan er det med *synden mot Den Hellige Ånd*? Kan man i det hele tatt få tilgivelse dersom man har begått den synden?

Hovedstedet for dette spørsmålet er Matteus 12, der det fortelles om hvordan Jesus hadde gjort gjerninger som hadde overbevist fariseerne om at han var Guds Sønn. Til tross for denne klare overbevisningen, erklæ-

rer de at han er drevet av djevelen. Dette gjør de altså i åpenbar *trass mot Åndens overbevisning*. De håner altså ikke Ånden med ord, men *handler mot hans verk* (Matt 12,31f).

Tilsvarende spørsmål behandles også i *Hebr 6,4ff* og *1 Joh 5,16*.

Hvis noen er engstelig for å ha begått denne synden, har han helt sikkert ikke begått den (*1 Joh 5,16*). For i så fall ville det nemlig ikke ha funnes noen uro eller samvittighetsnød. Årsaken til at denne synden ikke kan tilgis, er nemlig ikke at den er for stor, men at den *gjør anger umulig*. Vi skal heller ikke anklage noen for denne synden.

Lovens formål og bruk

Som en sammenfatning skal vi gjenta og sammenstille noen utsagn om loven og vise til den klassiske tredelingen av lovens bruk.

Mennesket har av naturen en viss kunnskap om Guds vilje. Den ble fordunklet ved syndefallet, og derfor kan samvittigheten ikke lenger være noen fullkommen dommer om hva som er rett og galt. Derfor har Gud gitt oss sin lov, for at den skal dømme over samvittighetene våre.

Den naturlige loven er sammenfattet i Guds ti bud. Den pleier også å kalles for *moralloven*. At budene er ti i antall er hovedsakelig en praktisk inndeling, og det forekommer ulike måter å nummerere dem.

Israels folk fikk også en såkalt *seremoniallov* for sitt gudstjenesteliv. Den er et forbilde på Kristus og får sin fullbyrdelse i ham. Derfor har den ikke lenger noen bindende funksjon for kirken.

I Moseloven finnes også *politiske lover*, som gjaldt Israel som nasjon. Israel skulle jo styres som et *teokrati**, dvs. direkte av Gud gjennom profetene.

Gud krever at vi skal adlyde loven ubetinget. En ytre lydnad av lovens bokstav av redsel for straff, er ikke nok. Også vårt sinn skal være etter Guds vilje.

Den som overtredet loven trues med straff. Hver eneste overtredelse,

om det så bare er i en detalj, er tilstrekkelig som grunn for dødsstraff, som Jakob sier:

For den som holder hele loven, men snubler i ett av budene, har gjort seg skyldig i å bryte dem alle (*Jak 2,10*).

Mennesket vil naturligvis ikke vite av noen slik strenghet. Derfor har det villet tone det hele ned og gjøre det mer lettfordøyelig for vår tids mennesker. Men noen slik rett har vi ikke. Når Gud har talt, skal vi adlyde.

Innfor en så streng lov, finnes det ikke en eneste som holder mål (*Rom 10,4*). Derfor er loven stengt som vei til frelse. Men den har likevel sine oppgaver. Disse sammenfattes ofte i tre deler:

1) *Lovens første bruk* er å fungere som en *tøyle*: den holder tilbake de groveste syndene ved å true med straff. Samfunnets ytre lover er et eksempel på denne bruken (*Rom 13,3f*).

2) *Lovens andre bruk* er *speilet*: den viser oss vår synd innfor Gud og driver oss til Kristus for at vi skal få fred i samvittigheten ved at vi ser hva han har gjort for oss. Loven bryter ned selvgodheten og egenrettferdigheten vår og gjør oss ydmyke. Hjertet fylles av anger og bedrøvelse på grunn av synden. Denne erkjennelsen av synden er lovens egentlige formål (*Rom 3,20*).

3) *Lovens tredje bruk* er å fungere som en *regel* for den kristnes liv. Gjenfødte kristne er frie fra lovens bånd. De står under nåden og drives av Kristi kjærlighet (*Rom 6,14*). Men de elsker Guds lov, for de har innsett at loven er god og bare vil menneskenes beste, selv om den ytre sett kan virke hard (*Sal 1,1*).

Fra «Hoppets bekännelse» (Evangeliföreningens förlag, Vasa 1993.)
Boken kan bestilles fra Biblicums förlag, <http://forlag.biblicum.se/>

*ADIAFORON: (Vanligvis i flertall: adiafora) Åpent spørsmål, som Bibelen ikke sier noe om.

*TEOKRATI: Gudsstyre, der makten utledes direkte fra Gud gjennom profeter.

B

Porto betalt
ved innleveringen
P.P.
Norge/Norvège

RETURADRESSE:

Bibel og Bekjennelse, Solåsveien 20, N-4330 Ålgård

Josef – Frelserens fosterfar og vårt forbilde

*«Han sto da opp, tok barnet og
moren med seg og dro samme natt av sted til Egypt.
Der ble han til Herodes var død» (Matt 2,14-15).*

VI KAN LURE PÅ om Josef var en stille og rolig person. Bibelen gjengir ikke ett eneste ord av ham. Der andre ville ha stilt spørsmål, protestert, kommet med anklager eller brutt ut i lovsang, forblir Josef taus.

Men det betyr ikke at han var en kald fisk. Nei, han var en forbilledlig troende. Hver gang Josef trer fram på den bibelske scenen, ser vi en mann som har Herren øverst på tronen i sitt hjerte. Når han tror at han er blitt bedradd av sin trolovede, reagerer han rolig og medfølende. Når engelen forkynner at han skal bli Frelserens fosterfar, aksepterer han rolig Herrens ord. Når han blir bedt om å ta sin gravide trolovede til seg som sin hustru, gjør han det uten å nøle. Når han blir tvunget til å reise til Betlehem, ta imot barnet i en stall og etablere et hjem for familien sin, setter han straks i gang med oppgaven uten å klage.

Og da Herren befalte at han skulle bryte opp og få den lille familien i trygghet i Egypt, adlød han øyeblikkelig og gjorde nøyaktig som han hadde fått beskjed om. Og Frelseren var trygg.

Josef var ikke en perfekt mann. Han var en synder som oss. Josef behøvde også at det barnet som han bar til Egypt, skulle bære hans synder.

Men vi takker Gud fordi han ga Jesus en trofast fosterfar som han brukte til å beskytte sin frelsesplan.

Det er forunderlig hvordan Gud skaper lydighet i sine troende, en lydighet han bruker til vårt beste. Tenk tilbake på det siste året! Hvilke trofaste troende som Josef har Herren sendt inn i ditt liv? Gud være ære! Hvordan har Gud brukt deg som sitt verktøy til å plante, vanne og beskytte andres tro? Gud være ære!

I det året nærmer seg slutten, tenk også på de gangene du ikke fulgte Guds ord. Bekjenn dine synder for din himmelske Far gjennom Jesus Kristus, din fullkomment lydige Frelser. Avslutt året omsluttet av hans tilgivende nåde. Legg det nye året i Herrens hender. Be Den Hellige Ånd om hjelp til å lyde hans troverdige bud. Gå til ro i kveld i trygg visshet om at han har tilgitt deg og vil fortsette å øse sine velsignelser over deg og gjennom deg. Gud være ære!

*Nådige Far, jeg takker deg for Josef og alle andre
lydige troende. Hjelp meg å lyde ditt ord slik at også
jeg blir til velsignelse. Amen.*

(Fra «Meditations»)